

Konferencja „Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego – wczoraj, dziś, jutro” (Szczyrk, 3–4 grudnia 2014 r.)

W raporcie „Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2014” opublikowanym przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, województwo śląskie znalazło się w gronie liderów wprowadzających cyfryzację różnych aspektów życia społecznego, takich jak: infrastruktura szerokopasmowego dostępu do Internetu, e-administracja, wyposażenie w technologie teleinformatyczne oraz umiejętności cyfrowe mieszkańców poszczególnych województw.

Kończący się termin realizacji „Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego do roku 2015” stanowił okazję do zorganizowania przez Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego konferencji podsumowującej dotychczasowe działania związane z rozwojem społeczeństwa informacyjnego, a także pozwolił spojrzeć w przyszłość, w związku z rozpoczęciem działań dążących do aktualizacji strategii na lata 2015–2020.

Konferencja została otwarta przez członka Zarządu Województwa Śląskiego, Kazimierza Karolczaka oraz Eugeniusza Romańskiego, dyrektora Śląskiego Centrum Społeczeństwa Informacyjnego (ŚCSI). W ramach konferencji odbyły się dwa panele: „Wczoraj i dziś” oraz „Spojrzenie w przyszłość”. W części pierwszej prelegenci omawiali aspekty dotyczące zrealizowanych już w województwie śląskim postulatów, związanych z budowaniem społeczeństwa informacyjnego, natomiast w drugim przedstawione zostały plany i możliwości, które daje rozwój informacyjny społeczeństwa.

Pierwszy referat zaprezentował Rafał Żelazny, Główny Konsultant Zespołu ds. Wdrożenia i Monitoringu Strategii Rozwoju, reprezentujący Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach i w wystąpieniu zatytułowanym *Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego – bilans zysków i strat* wskazał podmioty odpowiedzialne za realizację idei w województwie (Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego, Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego – ŚCSI oraz Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego – RR RCAS), a także przypomniał początki prac nad *Strategią...* w 2008 r., grupy działające przy jej opracowywaniu, flagowe produkty wynikające z przyjętej strategii (ORSIP – Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej, SEKAP – System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej, Śląska Sieć Punktów Dostępu do Informacji – infokioski, ŚRSS – Śląska Regionalna Sieć Szkieletowa), a także działania promocyjne idei społeczeństwa informacyjnego. Porównał też usługi elektroniczne na terenie województwa śląskiego i w obrębie całego kraju. Ponadto prelegent wskazał niepowodzenia we wdrażaniu strategii, takie jak niedoceniaanie problematyki społeczeństwa informacyjnego, czy problem z dostępnymi zasobami (ludzkimi, finansowymi, organizacyjnymi).

Jarosław Krzemiński, reprezentujący Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego, w referacie *Śląska Regionalna Sieć Szkieletowa (ŚRSS)* omówił realizację budowy infrastruktury światłowodowej na terenie województwa śląskiego. Powstająca infrastruktura teleinformatyczna ma objąć słabo rozwinięte radiotelekomunikacyjne obszary województwa. Z założenia, ŚRSS nie ma stanowić dostępu do sieci dla poszczególnych gospodarstw domowych, ale ma być dostępna dla wszystkich operatorów telekomunikacyjnych, działających na obszarze województwa oraz mieć charakter pasywny (szkieletowo-dystrybucyjny). Wskazane zostały podstawy realizacji projektu, informacje o budżecie, a także mapy podglądowe obszarów objętych inwestycją. Przedstawiono także aktualnie realizowane i planowane prace.

Kolejny referat, który wygłosiła Beata Wanic, zastępca dyrektora ŚCSI, dotyczył innego, realizowanego w ramach *Strategii...*, produktu pn. SEKAP: System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej. Omawiany system dotyczy współpracy na linii obywatel–urząd oraz urząd–urząd. Wprowadzenie systemu miało przyczynić się do unowocześnienia administracji oraz zwiększenia zadowolenia mieszkańców z usług administracyjnych. Referentka omówiła powstanie systemu SEKAP, współpracę z systemami PuAP (Platforma Usług Administracji Publicznej) oraz ORSIP (Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej) oraz główne problemy użytkowników – zarówno urzędów, jak i obywateli. W systemie SEKAP znajduje się ponad 100 urzędów z województwa śląskiego, z czego większość otrzymała doraźną pomoc sprzętową i szkoleniową w zakresie korzystania z systemu. Ponadto referentka podała dane statystyczne dotyczące wykorzystania systemu, wspomniała również o warsztatach dla mieszkańców województwa nt. zmian planowanych w systemie.

Przedmiotem referatu Piotra Wojnowskiego, także przedstawiciela ŚCSI, był inny system wpisujący się w *Strategię...* – Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej (ORSIP). W referacie omówiona została rola tego systemu w rozwoju społeczeństwa informatycznego. Celem stworzenia ORSIP było referencyjne zintegrowanie zasobów informatycznych o charakterze przestrzennym, aby ułatwić świadczenie usług z nimi związanych. Partnerem w tym projekcie jest WODGiK – Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Katowicach. System ORSIP jest zintegrowany z innymi systemami, takimi jak wskazany już SEKAP czy Śląska Regionalna Sieć Szkieletowa, a także Geoportale Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ), czy Śląski System Informacji Turystycznej. W ramach ORSIP podjęto współpracę z Archiwum Państwowym, co umożliwia prezentowanie informacji przestrzennej z lat poprzednich (obecnie 1958–1961, 1973–1985 oraz 2008–2012). W obrębie systemu ORSIP zostały umieszczone także informacje o innych projektach realizowanych przez Śląskie Centrum Społeczeństwa Informatycznego, wskazano np. rozmieszczenia infokiosków czy placówek uczestniczących w projekcie „WEBski Nauczyciel”.

Ostatni referat panelu „Wczoraj i dziś” wygłosił Krzysztof Drobnicki z ŚCSI, który zaprezentował działania Centrum na rzecz obywateli: *Kapitał ludzki w działaniach Śląskiego Centrum Społeczeństwa Informatycznego*. Prelegent przypomniał podział społeczeństwa na 3 grupy: cyfrowo wykluczeni (niekorzystający z technologii), cyfrowi imigranci (osoby, które musiały przyswoić sobie nowe technologie) oraz cyfrowi tubylcy (pokolenie, które od najmłodszych lat ma styczność z technologiami). W referacie omówiono zagadnienia dotyczące sprzętu przygotowywanego dla użytkowników informacji (tj. infokioski) i obecnie prowadzone prace nad aplikacjami dla smartfonów, cykl spotkań szkoleniowych skierowanych do różnych grup odbiorców: nauczycieli, urzędników, a także szkolenia otwarte, dotyczące wykorzystania nowoczesnych technologii w życiu codziennym. Pierwsza część konferencji zakończyła się zajęciami warsztatowymi z portali SEKAP i ORSIP, w trakcie których uczestnicy zapoznali się z ich głównymi funkcjami oraz interfejsem.

Druga część konferencji, zatytułowana „Spojrzenie w przyszłość”, objęła zagadnienia tematycznie związane ze zdrowiem, informacją przestrzenną, kompetencjami cyfrowymi w społeczeństwie informatycznym, a także funduszami przeznaczonymi na realizację postulatów społeczeństwa informatycznego.

Pierwszy prelegent, reprezentujący Centrum Systemów Informatycznych Ochrony Zdrowia, zaprezentował referat pt. *Co sływać „na górze” – projekty centralne w ochronie zdrowia i ich znaczenie dla regionów w kontekście nowej perspektywy środków europejskich*, w którym omówił zastosowania systemów informatycznych w informatyzacji ochrony zdrowia wraz z ich bezpieczeństwem i perspektywami rozwoju usług telemedycznych w Polsce. Wskazane zostały także wykorzystywane standardy oraz dbałość o jakość przekazywanej informacji i świadczonych usług telemedycznych, m.in. za pomocą systematycznie aktualizowanego rankingu województw w zakresie jakości danych Rejestru Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą (RPWDL).

Jacek Kotra, dyrektor Technoparku Gliwice, omówił główne zadania realizowane w obszarze ICT przez działające przy Politechnice Śląskiej Obserwatorium Specjalistyczne, a także potrzeby rynku

w zakresie specjalistów informatyków. Prelegent wskazał realizowane projekty w zakresie ICT, a także rekomendacje dla województwa śląskiego w zakresie technologii informacyjnej.

Rozwój społeczeństwa informacyjnego jest niemożliwy bez ustawicznego kształcenia kompetencji cyfrowych – umiejętności dla przyszłości. Podkreślił to Jacek Wojnarowski (Instytut Spraw Publicznych) w referacie *Perspektywy rozwoju kompetencji cyfrowych*. Uwagę skupił przede wszystkim na powołanym w 2013 r. nieformalnym zrzeszeniu instytucji i organizacji pod szyldem „Szerokie Porozumienie na rzecz Rozwoju Umiejętności Cyfrowych”, które postawiło sobie za cel inspirowanie i wspieranie efektywnego wykorzystywania technologii cyfrowej oraz edukacji cyfrowej. Wskazana została idea sieci Liderów Cyfryzacji (Digital Champions), a także miejsce województwa śląskiego w raporcie „Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2014”. Jako przykład dobrych praktyk w zakresie edukacji cyfrowej wskazano regionalne partnerstwa i Program Rozwoju Bibliotek, wspierający działania bibliotek publicznych. Biblioteki pokazane zostały jako centra informacji, w których mieszkańcy mogą skorzystać z profesjonalnej pomocy specjalistów. Jacek Wojnarowski w swoim wystąpieniu pokazał przykłady bibliotek publicznych w USA, które idealnie wpisują się w realizację postulatów społeczeństwa informacyjnego. Podsumowaniem referatu było wskazanie propozycji praktycznych działań sprzyjających rozwojowi umiejętności cyfrowych.

Idea open access w informacji przestrzennej była przedmiotem rozważań Adama Iwaniaka z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Referat *Zmiana paradygmatu w wykorzystaniu danych i informacji przestrzennych w budowie społeczeństwa opartego na wiedzy* rozpoczął od refleksji nad podstawowymi dla nauki o informacji pojęciami: dane oraz informacja, aby potem przejść do intencji twórców systemów informacji geograficznej. Omówił otwartą alternatywę dla Google Maps – aplikację OpenStreetMap, tworzoną i aktualizowaną przez użytkowników Internetu bazę informacji geograficznej. Ponadto pokazał wykorzystanie aktualizacji danych topograficznych na przykładzie kanadyjskiego projektu Erica Loubiera (Mapping Information Branch).

Miejsce i rolę społeczeństwa informacyjnego w województwie śląskim omówili Rafał Biegański i Wojciech Miler z Wydziału Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego, w referacie *Społeczeństwo informacyjne w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego 2014–2020*. Prelegenci przedstawili tzw. osie priorytetowe w podziale alokacji projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Woj. Śląskiego. Szczególnie ważnym aspektem, w kontekście działalności bibliotek i informacji naukowej jest oś II: Cyfrowe Śląskie (digitalizacja zasobów nauki i kultury). Pozostałe osie, które bezpośrednio wiążą się z działalnością edukacyjną społeczeństwa informacyjnego, dotyczą kształcenia kadr gospodarki opartej na wiedzy (oś VIII), wzmocnienia potencjału edukacyjnego (oś XI) oraz infrastruktury edukacyjnej (oś XII).

Wprowadzenie do prac warsztatowych „Formułowanie nowych celów dla Strategii Społeczeństwa Informacyjnego”, które miały zakończyć konferencję, przygotował Radosław Nielek z Polsko-Japońskiej Wyższej Szkoły Technik Komputerowych. Uczestnicy wysłuchali referatu, który miał pokazać nie tylko zachodzące zmiany technologiczne, ale także społeczne. Prelegent postawił pytanie o cel tworzenia Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, a także pokazał jak zmieniły się warunki życia w Polsce, porównując wybrane aspekty na przełomie 6 lat (2008–2014). R. Nielek pokazał rolę specyfiki regionu w kształtowaniu się społeczeństwa informacyjnego, a także znaczenie wybranych przez województwo inteligentnych specjalizacji (górnictwo, ICT oraz medycyna). Uczestnicy warsztatów zostali podzieleni na grupy, w których mieli za zadanie zastanowić się nad wizją województwa śląskiego w 2020 r. Wśród tematów, które uwzględniali było: zapewnienie dostępu do Internetu oraz zachęcenie innych podmiotów do realizacji strategii społeczeństwa informacyjnego. Wśród uczestników warsztatów byli przedstawiciele samorządów lokalnych województwa śląskiego, świata nauki (w tym informacji naukowej i bibliotekoznawstwa) oraz biznesu, co umożliwiło przedstawienie różnych poglądów na omawiane zagadnienie.

Konferencja pokazała, że rozbudowa infrastruktury i przemiany technologiczne muszą następować równoległe z edukacją informacyjną społeczeństwa, gdyż tylko w ten sposób można osiągnąć

zrównoważony rozwój społeczeństwa informacyjnego. Niezwykle ważnym aspektem jest dbanie o często pomijane grupy społeczne czy tereny słabiej rozwinięte. Długie rozmowy w kularach oraz ożywione zainteresowanie tematem były chyba najlepszym potwierdzeniem zaciekawienia uczestników konferencji.

Katarzyna Janczulewicz

*Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej,
Uniwersytet Śląski*

Nadesłano: 27.12.2014.

III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Nauka o informacji (informacja naukowa) w okresie zmian” *Nauka o informacji a humanistyka cyfrowa* (Warszawa, 11–12 maja 2015 r.)

W dniach 11–12 maja 2015 r. w Warszawie odbyła się III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Nauka o informacji (informacja naukowa) w okresie zmian” (Information Science in an Age of Change), zorganizowana przez Zakład Systemów Informacyjnych Instytutu Informatyki i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego pod patronatem ISKO PL – International Society for Knowledge Organization Poland. Była to już kolejna edycja¹ cyklicznie organizowanej od 2011 r. konferencji „Nauka o informacji (informacja naukowa) w okresie zmian”, której głównym celem jest monitorowanie zachodzących przemian, prezentacja nowych koncepcji i metod badawczych oraz projektowanych i wdrażanych nowych rozwiązań, a także wymiana doświadczeń badaczy z różnych dyscyplin nauki, zajmujących się problematyką rozwijania nowoczesnych technologii i ich zastosowań w różnych dziedzinach działalności badawczej i praktycznej. Strona internetowa konferencji prowadzona jest pod adresem <http://www.lis.uw.edu.pl/nauka/>.

W tym roku organizatorzy w szczególności skupili uwagę na relacjach między nauką o informacji a humanistyką cyfrową. Zakres tematyczny konferencji objął takie zagadnienia, jak: humanistyka cyfrowa jako przedmiot badań informatologicznych; narzędzia i środowisko cyfrowe dla humanistyki; społeczne i filozoficzne aspekty rewolucji cyfrowej; nowe technologie a dostęp do dziedzictwa kulturowego, naukowego i technicznego; cyfrowa humanistyka a Sieć Semantyczna; mobilny dostęp do informacji a potrzeby humanistyki cyfrowej; cyfrowa komunikacja naukowa; *data literacy* – kompetencje cyfrowe w zakresie gromadzenia, przetwarzania i danych oraz *data librarianship* – kompetencje i kształcenie bibliotekarzy jako pośredników w dostępie do danych badawczych; wizualizacja informacji i wiedzy w humanistyce; badania ilościowe i jakościowe mediów społecznościowych oraz piśmiennictwa cyfrowego; repozytoria danych na potrzeby cyfrowej humanistyki; wystawy wirtualne; zarządzanie i przechowywanie danych badawczych (*data curation*); cyfrowe publikowanie (*e-publishing*); centra i narzędzia cyfrowej humanistyki a biblioteki; kanały komunikacji w środowisku cyfrowym oraz zachowania informacyjne w środowisku cyfrowym.

Konferencję rozpoczęło uroczyste otwarcie w Sali Brudzińskiego w Pałacu Kazimierzowskim, gdzie też odbyły się wszystkie sesje pierwszego dnia. Słowo wstępne wygłosili: prof. Barbara

¹ Poprzednie edycje miały miejsce w 2011 i w 2013 r.